

ЦЕНТР
українсько-європейського
наукового співробітництва

Полтавський державний аграрний університет
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

Всеукраїнське науково-педагогічне
підвищення кваліфікації

**«РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ТА ЕМОЦІЙНОГО
ІНТЕЛЕКТУ ЯК НАЙВАЖЛИВІШИХ
SOFT-SKILLS XXI СТОЛІТТЯ
В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ»**

6 березня – 16 квітня 2023 року

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

Емоційний інтелект у взаємодії з гуманною педагогікою Бойван О. С.	52
Формування soft skills під час підготовки майбутніх вчителів природничих наук Бохан Ю. В., Форостовська Т. О.	54
Кейс-технології у контексті викладання навчальної дисципліни «Фізика» на підготовчому відділенні Бруняка О. О.	59
Загальнокультурні компетенції у системі цінностей сучасної освіти: методичний аспект Величко К. Ю.	62
Соціальний та емоційний інтелект: ключові навички XXI століття для успіху в освітньому процесі Віхрова Л. Г., Зінзура В. В.	64
Роль емоційного інтелекту у системі професійної діяльності менеджера шкільної освіти Вознюк Л. В.	66
Значення емоцій у формуванні поведінкових реакцій Волошин О. С.	69
Сутність професійної компетентності викладача фармацевтичної галузі Гадяк І. В.	71
Особливості проведення занять з електротехнічних дисциплін у дистанційному режимі Гарасьова Н. Ю.	73
Розвиток емоційного інтелекту майбутніх учителів початкових класів у процесі фахової підготовки Гнатівська К. С.	79
On the way to the EU: new dimensions of Ukrainian education Honcharova Zh. M.	82
Проблеми впровадження “soft skills” у закладах вищої освіти України Горбунова Л. О.	85
Особливості формування снігового покриву і льодової кірки та їх вплив на життєдіяльність і стан мисливських тварин Харківщини Горошко В. В.	88

ЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙ У ФОРМУВАННІ ПОВЕДІНКОВИХ РЕАКЦІЙ

Волошин О. С.

*кандидат біологічних наук,
доцент кафедри загальної біології
та методики навчання природничих дисциплін
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Однією з вроджених форм поведінкових реакцій є емоції, що відіграють надзвичайно вагому роль у формуванні механізмів адаптації до середовища. І позитивні, і негативні емоції мають важливий інформаційний зміст та впливають на організацію поведінки як конкретного індивідуума, так і оточуючих. Позитивні емоції генеруються у відповідь на досягнення очікуваного результату від виконаних дій і є фактором, що сприяє закріпленню в довгостроковій пам'яті подібної моделі реакції. Негативні емоції є результатом розбіжності між очікуваним і реальним результатом реалізованих дій. Негативні емоції необхідні для стимуляції пошуку і формування нових поведінкових реакцій, які б дозволили отримати бажаний результат. За біологічною теорією емоцій П. К. Анохіна негативні емоції генеруються внаслідок незадоволених потреб, а позитивні емоції є підкріплювальним фактором вибору ефективної форми реакції за впливу аналогічних умов середовища. З теорією Анохіна узгоджується і теорія когнітивного дисонансу Л. Фестінгера, згідно якої негативні емоції формуються у випадку когнітивного дисонансу (невідповідність отриманих та очікуваних результатів поведінки), а позитивні – у разі когнітивного консонансу (при збереженні відповідності реальних та програмованих результатів діяльності) [2, ст. 136].

Емоції є природним супроводом взаємодії людини з середовищем. Зокрема, в процесі навчання краще засвоюється інформація, насичена емоціями. Емоційна пам'ять сприяє раціональнішому програмуванню і реалізації поведінкової програми. Здоровий емоційний баланс сприяє активації організму, підвищує його працездатність і ефективність використання функціональних резервів, сприяє роботі імунної системи. Домінування негативних емоцій протягом тривалого часу пригнічує працездатність організму, деструктивно впливає на організацію поведінкових реакцій, знижує імунну резистентність, під впливом глибокого стресового переживання в людини можуть формуватись

складні психосоматичні хвороби. Емоції супроводжують як неусвідомлені, генетично успадковані форми поведінки, так і набуті в процесі онтогенезу [1, ст. 808].

Незважаючи на те, що емоції мають важливе значення у взаємодії людини із зовнішнім середовищем, вони не мають самостійного значення, а є формою супроводу вроджених і набутих поведінкових реакцій. Емоції є одним з механізмів саморегуляції і регуляції поведінки оточуючих, вони впливають на спрямованість зовнішніх дій, вибірковість пізнавальних процесів і активність людини [3, ст. 88].

Слід відзначити, що вираженість емоцій в осіб дитячого віку відрізняється порівняно з дорослими. Це пов'язано з тим, що в міру навчання і виховання з віком зростає контроль кори великих півкуль над структурами лімбічної системи, які є фундаментом формування емоційного фону. В дітей молодшого віку такий контроль мінімальний, а емоції безпосередні. В осіб зрілого віку кора великих півкуль головного мозку контролює емоційне забарвлення поведінкових реакцій, що пов'язано з розвитком адаптаційних механізмів до умов середовища.

Література:

1. Літвякова І.А., Ханецька Н.В. Дослідження впливу емоцій на стан особистості. *«Молодий вчений»*. № 11 (51). листопад, 2017 р. С. 806–809.
2. Примостка А. О. Аналіз теорій емоцій та їх використання для побудови математичних моделей діагностики емоційного стану людини. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Психологія. 2017. Вип. 5. С. 129–146.
3. Гринців М. Роль емоцій у розвитку здатності до саморегуляції. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського*. Серія: Психологічні науки. 2013. Т. 2. Вип. 10. С. 84–89.